

CURS ACADÈMIC: 2006-2007

LLICENCIATURA: història
CURS: Segon cicle

Codi: 28838
Assignatura: Història de l'escriptura i del llibre. Codicologia.
Tipus d'assignatura: teòrico-pràctica
Nº de crèdits: 5 crèdits teòrics i 1 de pràctic
Professorat : Dr. Jesús Alturo
Les classes es faran en català.
Quatrimestre: Primer quadrimestre.

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Resseguint en les seves característiques més generals la història de l'escriptura llatina, hom dona, simultàniament, una visió de la història del llibre a l'Antiguitat greco-romana i medieval referida a tot l'Occident europeu. Hom discuteix els diversos mètodes d'anàlisi en Història del llibre i en Codicologia. Hom estudia les diverses formes del llibre al llarg de la seva història, els materials escriptòrics, els instruments gràfics, les tintes, els diversos sistemes de producció i de difusió dels textos, llur censura, els escriptors, les biblioteques i les escoles. Hom presta una atenció especial a la fabricació dels còdexs medievals i els seus diversos elements d'acord amb les ensenyances de la moderna Codicologia, ciència de sols mig segle d'existència. Hom posa èmfasi especial en la història de l'escriptura i del llibre d'origen català. Hom planteja la problemàtica de la reacció dels productors i consumidors de llibres manuscrits enfront de la nova invenció de la impremta.

TEMARI:

- 1. Origen de l'escriptura.**
- 2. Mètodes d'anàlisi en història del llibre.**
- 3. El llibre a Grècia.**
- 4. El paper i el rotlle.**
- 5. L'escriptura llatina des del seu origen al segle VI a. C. Fins al segle VI d. C.**
- 6. El llibre a Roma.**
- 7. El pergamí i el còdex.**

8. El llibre i el sistema educatiu a l'Antiguitat.
9. El llibre a l'Antiguitat tardana.
10. La fragmentació gràfica altmedieval. Del llibre profà al cristià.
11. L'escriptura, el llibre i la lectura al regne visigot.
12. L'escriptura i el llibre a Catalunya. Segles VIII-IX.
13. L'escola a la Catalunya altmedieval.
14. El llibre i la lectura a la Catalunya altmedieval.
15. Scriptoria i biblioteques institucionals i privades a la Catalunya altmedieval.
16. El llibre i la lectura a l'Europa altmedieval.
17. L'escriptura, el llibre i la lectura a la Catalunya baixmedieval.
18. Scriptoria i biblioteques institucionals i privades a la Catalunya baixmedieval.
19. El llibre i la lectura a l'Europa baixmedieval.
20. L'aparició de la impremta.
21. La censura dels llibres.
22. Codicografia i manufactura dels llibres.
23. Els fragments de còdexs.

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA:

J. Alturo, El llibre manuscrit a Catalunya. Orígens i esplendor. Barcelona 2000.

J. Alturo, Història del llibre manuscrit a Catalunya, Barcelona 2003.

G. Becker, Catalogi bibliothecarum antiqui, Bonn 1885.

B. Bischoff, Manuscripts and Libraries in the Age of chgarlemagne, Cambridge 1990.

P. Bohigas, La ilustración y la decoración del libro manuscrito en Cataluña, Barcelona 1960-67.

G. Cavallo, Libri, editori e pubblico nel mondo antico. Guida storica e critica, Bari 1975.

G. Cavallo, Libri e lettori nel Medioevo. Guida storica e critica, Bari 1977.

G. Cavallo, Libri e lettori nel mondo bizantino. Guida storica e critica, Bari 1972.

A. Derolez, Les catalogues de bibliothèques, Turnhout 1979.
L. Gilissen, Prolegomènes à la Codicologie, Gand 1977.
J. Glenisson, Le livre au Moyen Âge, Paris 1988.
J. N. Hillgarth, Readers and books in Majorca : 1229-1550, Paris 1991.
M.-H.Jullien de Pommerol-J. Monfrin, La bibliothèque pontificale à Avignon et à Penyscola pendant le Grand Schisme d'Occident et sa dispersion, roma 1991.
A. M. Mundó, Obres completes, Barcelona 1999 ss.
D. Muzzerelle, Vocabulaire codicologique, Paris 1985.
D. Nebbiai-Dalla Guarda, I documenti per la storia delle biblioteche medievali (secoli IX-XV), Roma 1992.
A. Petrucci, Libri, lettori e pubblico nell'Europa moderna, Bari 1977.
A. Petrucci, La descrizione del manoscritto. Storia, problemi, modelli, Roma 1987.
La production du livre universitaire au moyen Âge : exemplar et pecia. Paris 1988.
E. Ruiz, Manual de codicología, Madrid
O. Weijers, Vocabulaire du livre et de l'écriture au Moyen Âge, Turnhout 1989.

COMPLEMENTÀRIA:

Es donarà a classe.

METODOLOGIA DOCENT:

TEORIA

La teoria es combinarà en tot moment amb la pràctica.

PRÀCTIQUES:

Pràctiques amb manuscrits i documents originals en diversos arxius i biblioteques preferentment de Barcelona.

SISTEMA D'AVVALUACIÓ:

Examen final (50 % de la nota) i diversos treballs de curs amb documentació original (50% restant de la nota)

ALTRES QÜESTIONS

OBSERVACIONS:

Despatx B7/147

